

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תשיג

ערב שבת-קודש כ' תרומה, ב' אדר א' ה'תשס"ח

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ק"ה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונ"ח שנה לנשיאותו

יחי אדוננו מורנו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

החתן התי' זאב והכלה מרת נחמה דינה שיחיו גרינבאום
לרגל נישואיהם בשעטומי"צ, ביום ל' שבט - אדר"ח אדר א',
היי' תהא שנת סגולות חירותנו

"ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות"

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יהודה וזוגתו מרת שרה שיחיו גרינבאום
הרה"ת ר' שלמה שמחה וזוגתו מרת עליזה חנה שיחיו מנקס

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו
שגלוב

*

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' זלמן לייב ב"ר יעקב יצחק ע"ה עסטולין
נפטר ביום ט"ו אדר - שושן פורים קטן ה'תשס"ה

וזוגתו מרת רייזיל בת ר' חיים בנימין הלוי ע"ה עסטולין
נפטרה ביום כ"ו שבט ה'תשנ"ו

ובנם הילד ישראל נח ב"ר זלמן לייב ע"ה עסטולין
נפטר ביום י"ד טבת ה'תש"י

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

לשנת ברכה והצלחה בכל מכל כל

והעיקר התגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח ממ"ש נאו!

נדפס ע"י הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי זוג' מרת נחמה פייגא
וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובנם נתן הלוי ש' לאבקובסקי,
מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחיו שגלוב

לחיות בחיים מסודרים ובפרנסה מסודרת

בקשר להמובא במדור "המעשה הוא העיקר" על-כך שכל יהודי צריך להיות בעשירות מופלגה, הננו מביאים בזה צילום נדיר ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לאחד מאנ"ש על שאלתו בדבר מקום מגוריו ופרנסתו

אמרתו (חנ"כ) שכל אדם צריך להיות
עשיר מופלג, הננו מביאים בזה צילום נדיר
ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
לאחד מאנ"ש על שאלתו בדבר מקום מגוריו ופרנסתו

פענוח הכתי"ק:

לאהקת"ו. ולנצל שם כשרונותיו, ולחיות בחיים מסודרים ובפרנסה מסודרת (שכן היא דרישת התורה).

תורת החינוך החב"די

קלטות שמע, דיסקים לצפייה וחוברות קריאה
של הרצאות ומאמרי חינוך מאת רבנים, משפיעים ואנשי חינוך

הרב מרדכי שמואל אשכנזי • הרב יוסף הכט • הרב מנחם מענדל גלובובסקי
הרב יוסף יצחק יעקבסאן • הרב יצחק ערד • הרב מרדכי רוטנשטיין • הרב שמעון וייצנהדלר • ועוד

להזמנת קטלוג חינם -
טל: 03-9600667, פקס: 03-9607219
ת"ד 2025, כפר חב"ד 72915
chinuch@015.net.il

ניתן להזמין
מספר רב של הרצאות
בדיסק אם-פי-3 מסכנו.

חובה
לכל הורה ומחנך



ב"ה

3 דבר מלכות

חובה לחנך למשיח / משיחת שי"פ תרומה היחשמי"א

7 זמן הגאולה

התנחומין של "דבי תנחומא" בדורנו / פרשת השבוע באור הגאולה

10 המעשה הוא העיקר

יהודי צריך להשתדל להיות עשיר בפועל בכל הענינים / הוראות למעשה בפועל

12 ניצוצות של משיח

זהו שמו של משיח! / פתגמים וקטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

13 ילחום מלחמת ה' - וינצח

"הידא ורך הלבב" ישוב בביתו עד שיקראו לו לקבל פני משיח... / שלימות העם והארץ

15 כתי"ק - פרסום ראשון

לחיות בחיים מסודרים ובפרנסה מסודרת / צילום ממענה הרבי לאחד מאנ"ש

מוקדש לזכות התמימים השלוחים
לישיבת "תומכי תמימים - מלך המשיח" פורט לורדייל, פלורידה
ולזכות קהילת "מרכז משיח - 770"
ולזכות רב הקהילה הרה"ח **מרדכי ומשפ' שי ענת**

יחי המלך /   

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 646-544-5386

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 966 קרית שמואל, מיקוד: 26109 • טל': 8715-770 (04)

דואר אלקטרוני: chinuch@015.net.il • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

ואזי סוף-כל-סוף "יערה עליהם רוח ממרום" – שיכירו מהי אוטונומי, מהו שלום ומהו היפך השלום, מהו יהודי – והעיקר, יכירו ב"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה": להביט אמנם בשמים למעלה, אבל לתפוס ולהבין שזה אותו אחד ש"ברא אלה" – כל הדברים שאיתם הוא מתעסק כאן למטה, בעולם-הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו!

ואזי יזכו, כמדובר לעיל, שיהיה ה"ויקהל" – שיתקהלו כל בני ישראל, לא כדי להחליט, חס-ושלום, היפך מבטחון של יהודים והיפך מבטחון של יהדות – ע"י גיור היפך ההלכה, וע"י חינוך "לדי-טהרן" היפך ההלכה, היפך היהדות, היפך הצניעות והיפך הצדק והיושר! אלא יהיה ה"ויקהל" ד"כל בני ישראל", כל יהודי וכל היהודים, כדי לבנות משכן – "ושכנתי בתוכם" – להקב"ה בעולם הזה כאן למטה, ועל-ידי-זה – "ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחת".

ג. וכפי שהיה אז ב"ימי צאתך מארץ מצרים" – כך יהי' היום מתוך שמחה וטוב לבב, מכיון שסוכ"ס כשיספרו ליהודים את האמת, וכשיספרו לעצמם את האמת, יקויים "כל נדיב לבו" – שיפתח אצל כל-אחד הלב היהודי, והוא יתן עבור הדברים שיהודי צריך לתת מממונו, מנפשו, מנשמתו ומתורתו – לא רחמנא-ליצלן "מגלה פנים בתורה שלא כהלכה", שהוא משתמש עם התורה כדי להרוס, רחמנא-ליצלן, את החינוך האמיתי של כמה-וכמה בני ובנות ישראל, כמדובר לעיל –

ומה"ויקהל" בימים האחרונים של הגלות יקויים בקרוב ממש הויקהל" שיעשה הקב"ה – ש"קהל גדול יבואו הנה", שמ"ויקהל" יהיה "קהל גדול", מכיון ששם יהיו "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו",

ואת "הירא ורך הלבב" יושיבו בבית – "ילך וישוב לביתו" – ויוציאו אותו מהבית כאשר יצטרכו ללכת לקבל פני משיח צדקנו – שגם הוא ילך, ועם הזמן אף ירקוד...

ויקויים היעוד "ושמחת עולם על ראשם", מכיון שיעמדו באופן של "ביד רמה" – עוד בהיותם במצרים וגבולים של הגלות – ו"בקומה זקופה" – "קוממיות", ונלך באופן כזה לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו ממש, בשמחה ובטוב לבב.

(משיחת ש"פ תשא, פ' פרה ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

המדור מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולאה ע"ה בלוי

מו"ל כתי הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, ויזכה אלפים במצוות תפילין ומוזזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"נ זוגתו הרבנית חנה חיי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

המדור הבא מוקדש

לזכות מתפללי בית הכנסת "מרכז תורה וחסד", לוס אנג'לס

ולזכות רב בית הכנסת הרב ירון בוגנים וזוג' וב"ב שיחיו והרב משה בוגנים ומשפ' שיחיו - עיה"ק צפת שיוכו לקבל פני כ"ק אדמו"ר שליט"א משיח צדקנו בפועל ממש תיכף ומיד ממ"ש

חובה לחנך למשיח

צריך להסביר הענין דמשיח לכל הילדים - אמריקאים צרפתיים אנגלים ולדבר לכל אחד לפי אופנו ● ובאם אינו עושה כן - הרי הוא מועל בשליחותו לענין החינוך! מאחר שמסרו לו את הילדים כדי לחנכם בכל עניני התורה שהיא "תורה אחת" ועאכו"כ שאי-אפשר להפריד בהי"ג העיקרים ● אופן החינוך לפעול אצל הילד את ה"אחכה לו" ושיצעק שרוצה את משיח הרי זה דוקא ע"י שנותנים לו סוכרי' ופרסים וכו' ● מכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו - עליו לצאת ולראות שכל ילד בדורנו יקיים תורה ומצות ויצעק שהוא רוצה משיח ● תרגום חפשי משיחת ש"פ תרומה ה'תשמ"א - בלתי מוגה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. ישנם הטוענים: כיצד מדברים עם ילדים על משיח? הרי משיח הוא ענין נעלה, עד שמשיח הוא כליל המעלות ומבחר המין האנושי, ואם-כן - כיצד מורידים ענין כה נעלה לילדים, ומקשרים זאת עם פרסים וצעצועים וכו'!?

וכאשר שואלים זאת שליח חב"ד, הרי שבתחילה, מצד החושך כפול ומכופל, הוא מתבלבל ו"נרעש" לגמרי ("אינגאנצן צוטומלט")!

אח"כ נהי' לו חלישות מה בענין - שהרי שאלו אותו שאלה - במילא הוא ניגש לספר זאת לשני, ופועל גם אצלו חלישות!

ויתירה מזו: אמנם גם השואל יודע את מעלת המשיח - אבל הוא הרי שליח חבד"י שלמד חסידות, ויודע שמעלתו של משיח היא עד כדי כך שענינו "יחידה" - היחידה של כלל ישראל בכל הדורות, ויודע ענינים נוספים

(1) ראה סה"מ תרצ"ט ע' 207 בשם הרמ"ז.

שהחסידות אומרת על משיח, ובין אם הוא מבין כל מה שכתוב בחסידות, או שמבין שלשה-רבעים או חצי, עכ"פ הוא יודע את מעלת המשיח יותר ובאין-ערוך מהשואל - ואם-כן, כיצד באמת אפשר לגלות ענין כה נעלה כמשיח - לילדים כפשוטם? וכאשר מדבר עם השני ומסביר לו את כל העילויים וכו' - הרי זה פועל עליו חלישות!

ב. שאלו אותך שאלה - מה אתה מתבלבל ונבהל? - שב לכמה דקות ותתבונן, אבל ביגיעה, ו"יגיעת ומצאת תאמין"!! ותחשוב בבטחה, דמכיון שהנך הולך בשליחות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - הרי פשוט הדבר שזהו בודאי אמת!

ולכן, תסביר גם לשני בדרכי נועם ובדרכי שלום שזו אמת, ובמילא - שגם הוא צריך לעסוק בזה.

(2) מגילה ו, ב.

ולקשרו עם פרסים, משחקים וסוכריות, ענינים כה פשוטים?!

והביאור בזה:

הרמב"ם כותב בפ' המשניות⁵, ועד"ז מובן מהל' תשובה להרמב"ם⁶, שחינוך הילד צריך להיות באופן שמתחילים קודם לחנכו בענינים השייכים אליו, ממתקים, כבוד המדומה וכיו"ב, שזהו הענין ד"מתוך שלא לשמה בה לשמה"⁷. ונמצא, שצריכים להתחיל ב"שלא לשמה" – ענינים פשוטים, כנ"ל.

ואף שיש ללמוד את התורה לשמה, ואפי' בשביל גן-עדן ועולם הבא זה עדיין "שלא לשמה" כיון שהלימוד צריך להיות לגמרי "שלא על מנת לקבל פרס"⁸ – אבל בינתיים, כל זמן שהוא עדיין לא אוחד ב"לשמה" ואינו שייך עדיין לענינים נעלים, הנה בכדי לפעול עליו, מוכרחים לדבר עמו לפי ערכו ולחנכו בענינים השייכים אליו, גם אם זה פרסים, כסף או סוכריה וכיו"ב.

ולכן מבקשים שיסבירו לילדים את ענין המשיח, וגם יסבירו להם שכאשר משיח יבוא יהיו להם הרבה ממתקים וכיו"ב, כי דוקא בכך אפשר לפעול עליהם.

1. ענין זה – שבכדי לפעול קיום המצוות יש לדבר עם זה שרוצים לפעול עליו לפי ערכו – מוצאים גם בתורה שבכתב:

הפסוק אומר⁹ "אם בחוקתי תלכו גו' – ונתתי גשמיכם בעתם וגו'", רואים שמבטיחים שכר גשמי ד"ונתתי גשמיכם בעתם וגו'" בכדי לפעול שיקיימו מצוות.

ועד"ז מוצאים גם בפסוק¹⁰ "פותח את

(5) לסנהדרין פרק חלק ד"ה וכת חמישית.

(6) פ"י.

(7) פסחים נ, ב. רמב"ם שם ה"ה. הל' ת"ת פ"ג ה"ה. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

(8) אבות פ"א מ"ג. רמב"ם הל' תשובה שם ה"ד.

(9) בחוקתי כו, ג-ד.

(10) תהלים קמה, טז.

ג. והביאור על טענה הנ"ל:

הלא התורה כולה ניתנה לכל בני-ישראל, גם לילדים, שהרי "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"³, זאת-אומרת שיש לחנך את הילד בכל עניני התורה ומצוותי, ועאכו"כ בנוגע ל"ג עיקרי האמונה, שאחד מהם⁴ הוא העיקר ד"אחכה לו בכל יום שיבוא" – הענין דביאת המשיח.

ומזה מובן, שצריכים לחנך את הילד גם לעיקר זה – הענין דמשיח, שאם לא כן יהיו אצלו י"ב עיקרים בלבד, והרי ישנם י"ג! ולכן צריכים לדבר על כך עם כל ילד.

ד. ולכאורה אפשר לטעון: כיון שהילד נמצא בארצות-הברית – מדינה שיש בה הכל בהרחבה, מלכות של חסד, וצריך להתאים את החינוך להנהגות המדינה – לכן אפשר להסתפק בדיבור עם הילד על תורה ומצוות ולשם מה צריך "להסעיר" ("טומלען") אותו אודות משיח?!

אלא רק יאמר לילד שמש"ח הוא דבר נעלה ביותר (בדוגמת כלי זהב שמניחים אותו על מדף גבוה), וכשיתבגר – יסביר לו זאת יותר באריכות וכו';

אבל לגשת לילד ולומר לו: תצעק שאתה רוצה משיח, תשיר ניגון באנגלית, ותקבל סוכרי' – על-כך הוא טוען: כיצד אפשר לקחת ענין כה נעלה ולהורידו לילד?!

אומרים לו: הענין דביאת המשיח הוא אחד מה"ג עיקרים, ובמילא צריכים להסבירו לילד ולחנך אותו לכך.

ובאם אין מלמדים זאת לילד, הרי זה היפך מעיקר באמונה, היפך התורה!

ה. אבל, לאחר הכל, עדיין טוען הוא:

היתכן לקחת ענין כ"כ נעלה כמשיח,

(3) ברכה לג, ד.

(4) עיקר ה"ב.

"הירא ורך הלבב" יושב בביתו עד שיקראו לו לקבל פני משיח...

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. [.] הדבר הבטוח שכל יהודי וכל היהודים יכולים לעשותו, הוא: "ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר", "ואנחנו בשם ה' אלוקינו נדגול" – על-ידי-זה שיוסיפו בלימוד התורה ובקיום המצוות זה יפעל לכל-לראש שתתבטל כל השערוריה השני' עם 'ילדי-טהרן', ויניחו ליהודים לחנך יהודי שני לתורתנו הקדושה ולקיום מצוותי' הקדושות – אשר זה אינו נוגע כלל למה שצריכים 'לצאת ידי-חובה' כלפי סאדאת או כלפי הערבי, אין זה אלא אשר בשביל 'לצאת ידי-חובה' כלפי היצר-הרע – "א-ל זר אשר בקרבך" – אזי, רחמנא-ליצלן, בשביל להכעיס את ה"יושב בשמים" וכיוצא-בזה – מנתקים ילדים יהודיים מאבינו שבשמים!

ועל-ידי-זה שיתוסף יראת-שמים אצל חלק מהאומה היהודית – שהינה כולה "קומה אחת", כפי שהוא אומר בלקו"ת "כאחדים ממש" – יתוסף בדרך ממילא ביראת-שמים של כל אחד מבני ישראל, ואזי אותו בעל-הבית שצועק שיש לו 'סמיכה' לרבנות – אשר במילא זועק הוא שיש כאן נפט ואל תפריעו ואל תבלבלו, ומאפשר לעשות מה שרוצים ואינו מספר אודות 'ילדי-טהרן' השניים, ואודות כל ה'מעשי-תעוועים' שעושים עם הילדים שהביאו עכשיו מ"פרס ומדי" לארץ-ישראל,

וזאת הוא צועק מכיון שהוא מקבל כסף עבור ישיבה או עבור "חדר" – מוכן הוא לקחת על-עצמו את כל האחריות, ולכן גם פלוני נותן לו כסף עבור הישיבה וכו', הרי – כמדובר לעיל בארוכה – כאשר מחנכים ילד יהודי בארץ-ישראל היפך מרצון הקב"ה – אזי פוגעים בבטחון של ארץ-ישראל **כפשוטו בגשמיות**, מחלישים את הבטחון של אותו "חדר", ואותה ישיבה שלשם הוא רוצה לתת לירה או שתיים או מאה או אפילו אלף לירות!

בנוסף לכך, הרי השוחד הנ"ל **מבלבל ומחריב** את החינוך שנבנה באמצעות אותו כסף שמקבלים תמורת זה שמנתקים ילדים יהודיים מאבינו שבשמים, היל"ת.

ג. כפי הנראה הוא אינו מתכוון עדיין לעשות תשובה, ומכיון שכך, הדרך היחידה לפעול עליו היא על-ידי הוספה ביראת שמים של היהודים מסביבו, שאז בדרך ממילא יתוסף גם אצלו, מכיון שכל היהודים – מקטן שבקטנים עד הגדול שבגדולים – הם "כאחדים ממש", כפי שכותב אדמו"ר הזקן.

זהו שמו של משיח!

ידוע מרז"ל אשר משיח – מנחם שמו, וגם מענדל, בגימטריא "צדק" [כידוע בנוגע שמו של אדמו"ר "הצמח צדק" – גימטריא דשמו "מנחם מענדל"], ש"צדק" (וגם "צמח") הוא שמו של משיח.

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תש"נ - מוגה, תרגום מאידית)

נסיון בלבד שכל ענינו הוא שמעלים ומסתיר על האמת

כשם שעד עתה ה' מונח ("אָפּגעלייגט") אצל כאו"א מאתנו שהרבי יולכנו לקראת משיח צדקנו – צריך להיות מונח כן גם עתה.

והמאורע שאירע כו' – אינו אלא לעיני בשר שלנו, ואינו אלא נסיון בלבד (א' הנסיונות דחבלי משיח שצריכים להיות קודם ביאת גואל צדק), שכל ענינו הוא שמעלים ומסתיר על האמת.

(משיחת ש"פ תרומה, פ' זכור ה'ש"ת - בלתי מוגה)

בימינו אלו נמצאים כבר לאחרי כל הנסיונות

. . . ויש להוסיף בזה – שבימינו אלו נמצאים כבר לאחרי כל הנסיונות כו', ובלשון הידוע (ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שכבר סיימו אפילו "לצחצח הכפתורים", ובמילא צ"ל כבר קיום היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שאז, תהי' כל העבודה בעניני קדושה, באופן ד"לכחו מחיל אל חיל", עד "יראה אל אלקים בציון".

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשמ"ט - בלתי מוגה)

עד כמה נוגע שחודש זה יהי' "בריא מזלי" לענין הגאולה

ובמיוחד בעמדנו בחודש "דבריא מזלי", אשר, אם בכל הענינים נוגע שיהי' "בריא מזלי" – עאכו"כ בענין הגאולה האמתית והשלימה, שבזה נוגע באופן מיוחד (גאָר שטאַרק נוגע) שיהי' "בריא מזלי", בכדי שהגאולה תבוא מוקדם יותר, שכן, אפילו ע"י הקדמת הגאולה ביום אחד, או אפילו בשעה אחת, או אפילו ברגע אחד בלבד, ואפילו כשהרגע הוא "רגע קטן" – הרי זה רגע שבו נמצאים "שכינתא" וכל אחד ואחת מישראל האנשים הנשים והטף – בגלות, וממילא מובן, עד כמה נוגע שהגאולה תבוא אפילו ברגע אחד קודם!

(משיחת מוצאי ז' אדר ראשון ה'תשנ"ב - בלתי מוגה)

ידיך ומשביע לכל חי רצון:

מפרשים מסבירים¹¹ שהמילה "רצון" בפסוק זה כוונתה ל"רצון" של ה"חי" (האדם המבקש מהקב"ה), יוצא אם-כן מפסוק זה שהקב"ה "פותח" את כל עניניו ("פותח את ידיך") בכדי לתת ל"חי" את ה"רצון" שלו, מה שהוא רוצה.

ז. עפ"ז יובן גם ענין שהרמב"ם כותבו בשייכות לביאת משיח:

בסיום ספרו "יד החזקה" כותב הרמב"ם¹², בתור פסק-דין להלכה, שכאשר משיח יבוא יהיו "כל המעדנים מצויין כעפר", ש"מעדנים" הכוונה למעדנים בגשמיות כפשוטו, בשר שמן ויין ישן.

דלכאורה, הרמב"ם מדבר שם על מה שיהי' כאשר משיח יבוא, וכותב – בתור פס"ד להלכה – שבני ישראל יהיו מונחים אז בהשגת אלקות, "שיגו דעת בוראם" – ואיך מתאים ונכנס שם הענין ד"מעדנים מצויין כעפר"? והרי מעדנים הינם ענינים ששייכים ל"משכא דחויא"¹³, והסיבה שהם יהיו "מצויין כעפר" – כדי שלא יצטרכו לטרוח בשביל זה. והביאור בזה – ע"פ הנ"ל:

כאשר הרמב"ם כתב שכשמשיח יבוא "המעדנים מצויין כעפר", הוא רצה בזה להסביר את ענין ביאת המשיח גם לילד וכיו"ב שאצלו "מעדנים" תופסים מקום, ואי אפשר לומר לו כעת שע"י ביאת המשיח יבנו כמה ענינים בתורה מאחר שהוא אינו מבין את המעלה שבזה וצריכים להמתין עד שיגדל ויתבגר, אלא מוכרחים לדבר עמו דוקא על ענינים של "מעדנים" כנ"ל – ומטעם זה כותב הרמב"ם שבביאת המשיח "המעדנים מצויין כעפר".

(11) ראה פרש"י, מצו"ד ועוד עה"פ.

(12) סוף ה' מלכים.

(13) ראה תניא פל"א (מ, ב). וראה בהנסמן בלקוטי הגהות לתניא שם). רפמ"ז.

ואע"פ שישנו הדיוק בלשון "כעפר", שהמעדנים לא יתפסו מקום ויהיו חשובים כמו עפר מכיון שלא יהיו מונחים בזה אלא בלהשיג דעת בוראם (כנ"ל), שלכן הוא נוקט בלשון "כעפר" דוקא – אבל כעת הרי המעדנים תופסים מקום אצל הילד, ולכן אומר לו הרמב"ם שהמעדנים יהיו "מצויין כעפר" (בפשטות) כי דוקא עי"ז אפשר לכבוש את לבו.

ח. ועפ"ז יובן גם האמור לעיל אודות חינוך הילדים בנוגע למשיח, שצריכים לומר להם שלעת"ל יהי' ריבוי ממתקים וכיו"ב – דלכאורה, מובן ופשוט שהתורה לא תצוה לומר שום דבר שקר – ואם-כן, איך מצוה התורה לחנך כך את הילד, שבכדי לכבוש את לבו יאמרו לו שכאשר יבוא משיח יהי' ריבוי של ממתקים!?

אלא היות והרמב"ם כותב שבביאת המשיח יהיו "המעדנים מצויין כעפר", מובן שכך היא האמת, וכאשר אומרים זאת לילד אין זה מהשפה ולחוץ – אלא אכן כך זה באמת (ורק שלא יהיו מונחים בזה אז, וכנ"ל).

ט. [. . .] והנה, בנוגע לתינוקות במיוחד מוצאים מדרש נפלא:

עה"פ "ודגלו עלי אהבה"¹⁴, אומר המדרש¹⁵: "אפילו התינוק מדלג על האזכרה כמה פעמים. . . אמר הקב"ה ודילוגו עלי אהבה".

כלומר: אפילו אם ילדים – תינוקות של בית רבן – רוקדים או קופצים (כדרך התינוקות שהם רוקדים ומקפצים קודם הלימוד או אחר הלימוד) על "שמות" של קלף, או בזמננו – על ספרים [כי הם לא מבינים את קדושת הענין, ואפילו אם כן – הם אינם יכולים להשמר מזה] – אומר הקב"ה, שזה

(14) שה"ש ב, ד.

(15) שהש"ד פ"ב, ד.

אמנם "עלי", אך ביחד עם זה (דילוגו עלי) **אהבה** – דהיינו, לא רק שמותר להם לעשות זאת, אלא הקב"ה אומר שלגביו זו **"אהבה"** – מכיון שתינוקות של בית רבן עושים זאת, ו"כי נער ישראל ואוהבהו"¹⁶.

וההדגשה בזה היא עד כדי כך, שתורה שבעל-פה באה ומתקנת את התורה שבכתב: בתושב"כ כתוב **"ודגלו"** – אומרת תושבע"פ שיקראו **"ודילוגו!"**

ממדרש זה רואים עוד יותר, עד כמה חשוב לרדת בעצמו לתינוקות, עד שאפילו הקב"ה מוריד עצמו אליהם – שיקפצו וירקדו על שמותיו, והוא אומר שזה ענין של אהבה! י. וזהו מדרש מפורש, שדרשנים משתמשים בו בדרשותיהם –

אף-על-פי-כן, כאשר שואלים שליח חב"י: היתכן להוריד ענין נעלה כמשיח לילדים – הוא מתבלבל לגמרי!...

לכל לראש, עליו לדעת שהענין הוא אמת! לכל לראש, עליו לדעת שזהו אמת לאמיתתו!

לכל לראש, עליו לדעת שכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו – יש לזה שייכות לילדים דדור זה!

ואם יעמיק להתבונן בזה – ובלבד שלא יתבלבל מיד – יראה, שעוד בזמן הרמב"ם, ועוד לפניו – בזמן שלמה המלך, כאשר היתה נתינת מקום לשאלה האם "חונן לנער" צריך

16 (הושע יא, א. וראה המשך תרס"ו ע' תקנ ואילך.
17 משלי כב, ו.

להיות "ע"פ דרכו" או באופן אחר – פסקו (הרמב"ם ושלמה המלך) ש"חונן לנער ע"פ דרכו"¹⁷!

ובמילא צריך להסביר הענין דמשיח לכל הילדים – אמריקאים, צרפתיים, אנגלים, ולדבר לכל אחד לפי אופנו.

ובאם אינו עושה כן – הרי הוא מועל בשליחותו לענין החינוך! מאחר שמסרו לו את הילדים כדי לחנכם בכל עניני התורה שהיא "תורה אחת", ועאכו"כ שאי-אפשר להפריד בה"ג העיקרים.

ואופן החינוך לפעול אצל הילד את ה"אחכה לו" ושיצעק שרוצה את משיח, הרי זה דוקא ע"י שנותנים לו סוכר' ופרסים וכו', כי לענינים אלו יש לילד שייכות, משא"כ לענינים נעלים.

יא. ומכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו – עליו לצאת ולראות שכל ילד בדורנו יקיים תורה ומצות ויצעק שהוא רוצה משיח.

והרי לא מדברים על ילדים כמו שהיו בדורו של חזקיהו, שבימיו "בדקו מדן ועד באר שבע . . . ולא מצאו תינוק ותינוקת . . . שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה"¹⁸ – אצל חזקיהו אכן ה' "ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח"¹⁹, אבל זה לא בא בפועל²⁰ –

מדברים על ילדים הנמצאים בדורנו זה – הדור קודם משיח, ובמילא צריכים 'לחטוף' ("אריינכאפן") ולספר לילדים אודות משיח.

18 סנהדרין צד, ב.
19 שם, ע"א.
20 ראה לקו"ש ח"כ ע' 518 ואילך.

מוקדש לע"נ ר' יוסף ארי לייב ב"ר משה באר ע"ה וזוג' מרת חש"א ב"ר נטע אורי ע"ה ולעילוי נשמת אורי אהרן יואל ב"ר יוסף ארי לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה ולעילוי נשמת ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה שנאל יח"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה ולזכות זוג' - תבלחט"א - מרת ח'י' רחל בת שפרינצא שנאל

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁹, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שלבני ישראל ישנו החיוב לבנות את בית המקדש.

לבנות את בית המקדש השלישי בפשטות ממש

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם¹⁰ שיבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"¹¹, וע"פ דברי הרמב"ם "הכל חייבים לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכל יהודי ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – גם טף (כשם שה' בנדבת המשכן).

ובפרט שבדורנו זה כבר חינוכו והרגילו ילדים יהודיים קטנים – וממשיכים בזה – לתת צדקה: נוסף לכך שעושים אותם שלוחים לתת לצדקה, נותנים להם גם כסף שנעשה ממונם הפרטי, בכדי שהם יתנו מכספם הפרטי לצדקה. (משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה ה'תשנ"ב - מוגה. תרגום מאידית*)

9 שבת סג, א. וש"נ.
10 הל' מלכים רפ"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך. וש"נ.
11 ל' הרמב"ם שם ספ"א.
* התרגום הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל – נפטר ביום כ"ז אלול ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה – נפטרה ביום ה' טבת יח"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה נדבת בנם – יבלחט"א – הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

המדור הקודם – זמן הגאולה – מוקדש לזכות אורי אהרן יואל בן מינדל זוג' בת"יה רות בת שרה – לזרעא ח'י וקיימא ולזכות רחל יפה בת מינדל ושושנה חס"יה בת מינדל – לזיווג הגון, ולזכות דוד יעקב בן מינדל – לרפואה שלימה בגשמיות וברוחניות ולזיווג הגון, ולזכות יוסף יצחק בן רייזל פרומה ש"י – לברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות, ולזכות צבי בן ח'י רחל – לרפואה שלימה וקרובה ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

המדור הבא – "ניצוצות של משיח" – מוקדש לעילוי נשמת החייל בצבאות השם דותן ישראל ע"ה בן – יכדלו לחיים טובים ארוכים – אברהם וסילבי שיחיו ואנונו נפטר ביום כ"ט ניסן ה'תשס"ז ולעילוי נשמת שמעון בן יהושע ע"ה ומוניק בת אליהו מיארה ע"ה יח"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

להשתדל להיות עשיר בפועל בכל העניינים

[. .] הלימוד מכל האמור:

לכל לראש נלמד מכך – שהקב"ה פוסק בתורתו הקדושה, התורה הנצחית לכל הדורות ובכל המקומות – שכל יהודי שייך לכל לראש ל"זהב". ובפשטות – שכל יהודי צריך להיות בעשירות, הן ברוחניות והן בגשמיות – עשירות בפשטות ממש!

יתירה מזו: לא רק שהוא צריך עשירות – אלא שלכל יהודי ישנה עשירות בפועל. ואפילו אם זה לא נמצא בגלוי ובגשמיות – אי"ז משום שהיא לא קיימת ח"ו, אלא שיהודי צריך לגלות זאת ע"י עבודתו. ואדרבה: עי"ז שמגלים זאת מתוך החושך – ה"ז נעשה באופן דיתרון האור מן החושך¹, תוספת ריבוי של שפע רב דגשמי ברכה, באופן של תגבורת החיות², שנעשה שטפון של גשמי ברכה אך ורק למעליותא, עד שזה מהפך את השטפונות שלא למעליותא לשטפונות דטוב וקדושה (עד להכנה ד"מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים"³).

ועאכ"כ בדורנו זה – הדור האחרון בגלות ודור ראשון של גאולה – לאחרי שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כל יהודי בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד באופן (כפי שהי' ב"מי צאתך מארץ מצרים" כן הוא גם עתה "אראנו נפלאות"⁴) – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים**⁵ חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים".

מכך ישנה מיד הוראה ברורה – שיהודי צריך להשתדל להיות עשיר בפועל בכל העניינים, מתחיל מעשירות ברוחניות, אין עשיר אלא בדעת⁶, להיות עשיר בתורה ומצוות, ועד גם – עשירות בגשמיות, בכדי שיוכל לקיים תורה ומצוות במנוחת הנפש ומנוחת הגוף (כפס"ד הרמב"ם⁷), ויוכל להרבות בנתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, והידור לפנים מהידור וכו', ובכלל – לנצל את העשירות ("זהב וכסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"⁸.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

(1) קהלת ב, ג.

(4) מיכה ז, טו.

(2) ולהעיר מהשייכות לאדר (שהוא בתקופת גשמים) – "אדר פירושו תוקף וגבורה, כמו אדיר במרום ה', ובביצה דט"ו ע"ב הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה' כו" (לקוטי לוי"צ על פסוקי תנ"ך ומאור"ל ריש ע' צט).

(6) ראה כתובות סח, א. וראה נדרים מא, א.

(7) הל' תשובה רפ"ט.

(8) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(3) ישע"י יא, ט. רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

התנחומין של "רבי תנחומא" בדורנו

א. בהתחלת הפרשה¹ נימנו הדברים שנצטוו בני ישראל לנדב למשכן – "וזאת התרומה אשר קחו מאתם גו' תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים וגו'".

ומפרש רש"י² על התיבות "ועצי שטים": "ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא, יעקב אבינו צפה ברוח הקודש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים".

[. .] נשאלת השאלה³ אצל "תלמיד ממולח":

מהו אמנם גודל ההכרח בפעולתו של יעקב אבינו בהבאת ונטיעת ארזים במצרים לצורך עשיית המשכן **מאתיים ועשר שנים לפני** הציווי דעשיית המשכן!?

ב. והביאור בזה – מרמז רש"י (ב"ינה של תורה"⁴) בהזכירו את שמו של בעל המאמר, "רבי תנחומא":

"תנחומא" הוא מלשון **תנחומין**. ולכן, "פירש רבי תנחומא" ש"יעקב אבינו צפה ברוח הקודש וכו'", מכיון שענין זה מהוה **נחמתן של ישראל**:

כאשר בני נמצאים בגלות מצרים, במצב דקושי השעבוד, עד לגזירת "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"⁵, וכו' וכו' – הרי, מלבד **ההבטחה** ד"ואנכי אעלך גם עלה"⁶, שואבים הם עידוד ונחמה **בראותם בעיניהם ממש את עצי הארזים** שהביא יעקב ונטע במצרים, מכיון ש"צפה ברוח הקודש שעתידין לבנות משכן במדבר", **"וצוה לבניו** (ובניו לבניהם אחריהם, וכן הלאה) **ליטלם עמהם כשיצאו ממצרים!**"

כלומר: עצי שטים לצורך עשיית המשכן גופא – היו יכולים אמנם להשיג גם באופן אחר, אבל, כדי שתהי' **נחמתן של ישראל** (ענינו של רבי תנחומא) – הוצרך יעקב אבינו להביא ארזים ולנטעם במצרים, ולצוות לבניו שיטלום עמהם כשיצאו ממצרים, כדי שבמשך כל זמן גלות ושעבוד מצרים יהיו **לנגד עיניהם עצי הארזים** שנטע יעקב אבינו על מנת שיטלום **כשיצאו ממצרים**, היינו, שעצי ארזים אלה מסמלים וממחישים את גאולתן של ישראל.

ג. ומכאן באים לענין של נחמה גם בנוגע לגלותנו זה האחרון:

(1) כה, ג-ה.

תורה".

(2) שם, ה.

(4) ראה "היום יום" – כט שבט.

(3) בחלקה הראשון של השיחה נתבאר עניינים

(5) שמות א, כב.

נוספים בפרש"י זה ונדפסו ב'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב ע' 535 ואילך, וכאן מובא רק המבואר ע"פ "יינה של

(6) ויגש מה, ג-ד.

כשנמצאים בחשכת הגלות, "כל הגלויות נקראו ע"ש מצרים"⁷, ב"מדבר העמים"⁸, "נחש שרף ועקרב וצמאון גו"⁹, חושך כפול ומכופל דעקבות משיחא – אומר רבי תנחומא, מנחמם של ישראל, שאין להתפעל מחשכת הגלות, מכיון שיודעים שהתכלית והמטרה היא "לבנות משכן במדבר", היינו, לעשות ממציאות ה"מדבר" משכן ומקדש לו ית', דירה לו ית' בתחתונים,

עד לקיום הציווי "ועשו לי מקדש"¹⁰ כפשוטו, בביהמ"ק השלישי, שבו יתגלה גם המשכן שעשה משה, משכן המדבר.

ויש להוסיף בזה – בהקדמה:

לאחרי ש"יעקב אבינו צפה ברוח הקודש" שיצאו ממצרים ויעשו משכן כו' – כיצד יתכן שלאח"י? יהי ענין של חורבן וגלות, "בנים שגלו מעל שולחן אביהם"¹¹!?

והמענה לזה – ע"פ דבריו של **יעקב אבינו**, אשר, גם בידעו אודות כל ההבטחות שהבטיח לו הקב"ה, "ואתה אמרת היטב איטיב עמך וגו"¹², הוצרך **להתפלל ולבקש** מהקב"ה, באמרו "שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא"¹³.

אמנם, לאחרי שרואים בפועל שהקב"ה קיים את הבטחותיו – אזי יודעים שאין מקום לחשש כו', כלומר, דבר ברור הוא שהקב"ה מקיים את הבטחותיו, וכפס"ד הרמב"ם¹⁴ "כל דבר טובה שיגזור הא-ל . . אינו חוזר".

ד. ובנוגע לעניינינו:

הקב"ה הבטיח לגאול את ישראל, והתורה מעידה שכבר "כלו כל הקיצין"¹⁵, עוד בזמן הגמרא...

וגם ענין התשובה ("אין הדבר תלוי אלא בתשובה"¹⁵) ישנו כבר – כדברי רבינו הזקן באגה"ת¹⁶ בנוגע לברכת "סלח לנו כו' ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח", ש"אין כאן שום ספק כלל מאחר שבקשנו סלח לנו מחל לנו", ומוסיף, "ואילו לא היינו חוזרים וחוטאים היינו נגאלין מיד, כמו שאנו מברכין בא"י **גואל ישראל**", ועאכו"כ בנוגע לתשובה דיוהכ"פ, שאז לא שייך החשש ד"חוזרים וחוטאים", לפי ש"שטן ביומא דכיפורי לית לי רשותא לאסטוני . . השטן בגימטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, ש"ס"ד יומי אית לי רשותא כו' ביומא דכיפורי לית לי רשותא כו"¹⁷ – הרי בודאי ובודאי שתיכף ומיד לאחרי התשובה דיוהכ"פ צריכה לבוא הגאולה.

ומכיון שלאחרי כל זה עדיין לא בא – מתעוררת השאלה והדרישה והצעקה האמיתית של בנ"י: "**עד מתי!**"!...

והמענה היחידי לשאלה ודרישה וצעקה זו הוא – שהקב"ה **ממלא** את בקשתם ודרישתם

(7) ב"ר פט"ז, ה. (13) פרש"י שם, יא.
 (8) יחזקאל, כ. לה. וראה לקו"ת מסעי פח, ג ואילך. (14) הל' יסוה"ת פ"י ה"ד.
 (9) עקב ח, טו. (15) סנהדרין צז, ב.
 (10) פרשתנו כה, ח. (16) פרק יא.
 (11) ברכות ג, סע"א. (17) יומא כ, רע"א.
 (12) וישלח לב, יג.

של ישראל, ומביא **תיכף ומיד** את הגאולה האמיתית והשלימה, **גאולה כפשוטה בפועל ממש!**

וכמרוזם בדיוק לשונו של רש"י "פירש רבי תנחומא" – שענין הנחמה ("תנחומא") הוא באופן ד"פירש": (א) לא דרש, דרוש ופשט'ל יפה, כי אם, פשטות הענין, היינו, הנחמה וגאולה **כפשוטה ממש**, שהרי לא יתכן שה"גלות" יהי' בפועל ובפשטות, ואילו הנחמה – באופן של "דרש" בלבד... (ב) "פירש" מורה על ביאור והרחבת הענין, כידוע¹⁸ הביאור בלשון "פירש הבעש"ט", מלשון "פאנאנדער-געשפרייט", שבוה מודגש עוד יותר שהגאולה היא כפשוטה ממש.

וכידוע¹⁹ מענה אדמו"ר מהר"ש לאביו הצ"צ ע"ד הצורך בגאולה כפשוטה:

כששאל המהר"ש אצל הצ"צ ע"ד ה"קץ" דשנת תר"ג²⁰, היתכן שמישיח לא בא, והשיב לו, הרי נדפס ה"לקוטי-תורה" (גילוי פנימיות התורה, תורתו של משיח) – נענה המהר"ש ואמר: הכול טוב ויפה, אבל, בנ"י רוצים וצריכים משיח כפשוטו, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים!

כלומר, ע"פ תורה יש מקום לב' הדעות כו', ומי הוא זה שמגלה וקובע שצריכה להיות הגאולה כפשוטה ממש – **אדמו"ר מהר"ש**, שדרכו המיוחדת מתבטאת בפתגמו הידוע²¹ "**לכתחילה אריבער**", ובהדגשת שלילת ההנהגה באופן אחר, "**העולם** סבור שיש לילך 'ארונטער', וכשלא יכולים, הולכים 'אריבער', ואילו אני סבור, שצריכים לילך **מלכתחילה אריבער**", היינו, שמי שאינו הולך בדרך ד"לכתחילה אריבער", שייך הוא לסדר והנהגה **דעולם!**

ויה"ר שמהדיבור אודות "פירש רבי תנחומא" נזכה תיכף ומיד לנחמתן של ישראל, נחמה כפשוטה ממש, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז, תהי' גם שלימות הנחמה על הגלות, "אודך ה' כי אנפת בי"²².

ותיכף ומיד – "ואתה תצוה את בני ישראל גו' להעלות נר תמיד"²³ (כפי שהולכים לקרוא בתפלת מנחה), שזוכים לראות את הדלקת המנורה בביהמ"ק השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש²⁴.

(משיחת ש"פ תרומה, ו' אדר ה'תשמ"ז – בלתי מוגה)

(18) לקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 40. ח"ח ע' 354 הערה 124. ועוד.
 21. ועוד.
 (19) לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. ח"ח ס"ע 490 ואילך. ועוד.
 (20) מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"א ע' טיט ואילך.
 ח"ש"ש תורת שלום ע' 237.
 (21) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד.
 (22) ישעי' יב, א.
 (23) ר"פ תצוה.
 (24) בסיום השיחה כל הקהל צעק (ואח"כ ניגן) "עד מתי". אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ניעט ניעט ניקאָוואָ" ואח"כ הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

